

NEMA MATIČNIH STADA OVACA BEZ PLANSKOG PRIPUSTA

Dr. sc. Zdravko Barać

Vrlo često kod upita uzgajivača na koji način se njihovo stado može uključiti u provedbu uzgojnih programa iz ovčarstva, najveći broj odustajanja leži u nemogućnosti ili nespremnosti organiziranja planskog pripusta. Pored pravilnog odabira rasplodnjaka (ovna) način, metoda i stupanj njihovog iskorištavanja od presudne su važnosti za rezultate ne samo pripusta, nego i genetskog progresa. Pripust, odnosno osjemenjivanje i korištenje ovnova u uzgojno valjanoj populaciji mora se u pravilu organizirati kao pojedinačno parenje (skok iz ruke), kao haremski skok ili kao umjetno osjemenjivanje.

U stadima ovaca u kojima se ne provodi uzgojno selekcijski rad, pripust je gotovo u pravilu najčešće slobodan, tj. u jednom stadu se istovremeno nalazi određeni broj ovnova koji otkrivaju ovce koje se mrču, zaskaču ih i osjemenjuju. Posljedica ovakvog načina pripusta je manja plodnost jer se nerijetko dogodi da određeni broj ovaca ne koncipira i ne da potomstvo. Uz navedeno, u takvom pripustu se ne vodi evidencija i uglavnom nije poznato podrijetlo po ocu, što onemogućava organizaciju i provedbu selekcije. Postoje područja u Hrvatskoj gdje u vrijeme pripusta, na zajedničkim površinama borave stada ovaca više uzgajivača, pa je vrlo čest slučaj da se sparuju ovnovi i ovce iz različitih stada, bez volje i utjecaja njihovih vlasnika. Pripusti se odvijaju slobodno, odnosno «divljim skokom», pri čemu jedan ovan najčešće osjemenjuje 30 i više ovaca. Na zajedničkim pašnjacima nerijetka je pojava i preopterećenosti rasplodnjaka, tj. događa se da je jedan rasplodnjak predviđen za osjemenjivanje 50 i više plotkinja, zbog čega je izražena opasnost da određeni broj plotkinja ostane neoplođen ili se pak pripusti u jednom od idućih spolnih ciklusa (preganjanja). Na taj način se potpuno nepotrebno produžava razdoblje janjenja, što otežava organiziranje cjelokupne proizvodnje na gospodarstvu.

Planski pripust čini osnovu provedbe uzgojnih programa, jer u osnovi predstavlja odabir roditelja za stvaranje nove generacije. U tomu je od presudne važnosti odabir kvalitetnog ovna koji, za razliku od ovce, daje znatno veći broj potomaka (od 20 do 50).

Najsigurniji i najekonomičniji način prirodnog planskog parenja je **pripust (skok) iz ruke**. Za ovaj način potrebno je osigurati određen broj ovnova „probača“ koji otkrivaju ovce u estrusu (spolnom žaru). Ovakav ovan mora imati i pregaču preko prepucija, kako ne bi došlo do pravog skoka i osjemenjivanja plotkinje. Prednosti skoka iz ruke su racionalnije iskorištavanje ovnova, sprječavanje iscrpljivanja rasplodnjaka brojnim skokovima na istu plotkinju. Preporučaju se dnevno od 2-4 skoka jednog rasplodnjaka.

Pored skoka iz ruke roditelji potomaka sa sigurnošću se mogu utvrditi i pri haremskom skoku gdje se na jednu skupinu plotkinja u vrijeme pripusta dodjeljuje jedan ovan. Na ovaj način znaju se po rođenju roditelji janjadi, ali se ne zna točno vrijeme pripusta i ne isključuje se mogućnost bespotrebnog iscrpljivanja ovna tijekom pripusne sezone.

www.ovce-koze.hr